

David Bolt

Een korte geschiedenis van literary disability studies

Vertaald door Sanne Lammers

In de rubriek 'Verstand van zaken' reflecteren deskundigen in een essayistische vorm op de stand van zaken in de hedendaagse literatuur, het boekenvak of de wetenschap. Trends worden geduid, catastrofes voorzien en normen bevroegd. 'Disability studies' is een interdisciplinair veld dat sinds de jaren negentig een plaats heeft verworven in het academische veld en zich sindsdien in steeds meer richtingen uitstrekt. Zo ook in de literatuurwetenschap, waarin het een plaats heeft verworven door het deconstrueren van normatieve uitgangspunten op soortgelijke wijze als wetenschappers de afgelopen decennia met de drie-eenheid van ras, gender en klasse hebben gedaan. David Bolt bespreekt de drie fases die de literary disability studies hebben doorlopen sinds de opkomst ervan in de jaren negentig en geeft aan de hand daarvan een inkijkje in de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van deze vaak onderbelichte tak van het letterkundig onderzoek.

Wat zijn literary disability studies? Ik heb deze vraag al vaak beantwoord, maar ik vind het nog steeds moeilijk om een beknopt antwoord te geven. Het liefst doe ik dit via een andere vraag: wat zijn disability studies? Allesomvattende ervaring, activisme, vertegenwoordiging, theorie, taal, wetgeving, onderwijs en nog veel meer: deze academische discipline houdt zich bezig met disability in het verleden, het heden en de toekomst. Het is een interdisciplinair veld op zichzelf, maar het strekt zich ook uit in vele andere interdisciplinaire richtingen, waarvan literary disability studies er een is. Dit veld is ontwikkeld door wetenschappers die zich bezighouden met disability studies en zich focussen op literaire vertegenwoordiging, literatuurtheorie en literaire kritiek. Het resultaat hiervan is een relatief nieuwe benadering van literatuurwetenschap die normatieve uitgangspunten deconstrueert op een manier die parallel loopt aan andere andere de feministische, marxistische en postkoloniale benaderingen van de afgelopen vijftig jaar.

Er is zoveel gebeurd in zo'n relatief korte tijd dat het bij een beschouwing van de huidige stand van zaken in het onderzoek naar literary disability nuttig kan zijn om drie fasen in de recente geschiedenis te onderscheiden: de oprichting in de jaren negentig, de ontwikkeling in het eerste decennium van de 21^e eeuw en de toespitsing in het tweede decennium van de 21^e eeuw. Er zijn veel complexere manieren om te reflecteren op deze geschiedenis, maar ik ga ervanuit dat de eerste fase begon in 1995 met de publicatie van Lennard Davis' monografie *Enforcing Normalcy*, de tweede fase in 1999 met de lancering van David Mitchells en Sharon Snyders boekenreeks *Corporealities* en de derde fase in 2012 toen Julia Miele Rodas, Elizabeth Donaldson en ikzelf *The Madwoman and the Blindman* redigeerden.

De oprichting

Hoewel literary disability studies verder terug te voeren zijn – bijvoorbeeld tot de sociale wetenschappers die onderzoek deden naar de houding van auteurs ten opzichte van hun blinde personages, zoals Jessica Langworthy in de jaren dertig, Jacob Twersky in de jaren vijftig, en Donald Kirtley in de jaren zeventig – is de eerste fase terug te voeren naar 1995, toen Davis' *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body* disability als een term erkende die

de drie-eenheid van ras, klasse en gender zou moeten hebben aangevuld. Het standpunt was dat terwijl veel ‘progressieve intellectuelen’ vooroordelen over racisme, seksisme en klasse afkeurden, het bij de meesten niet in hen opkwam dat de fundamentele waarop hun informatiesystemen waren gebouwd, hun praktijken van ‘reading and writing, seeing, thinking, and moving’, beladen waren met ‘assumptions about hearing, deafness, blindness, normalcy, paraplegia, and ability and disability in general’. (Davis 1995: 4-5) Dit werk combineerde poststructuralistische culturele geschiedenis met het concept van disability en gaf daarmee ‘disability studies greater historical and theoretical depth’ en poststructuralisme een ‘much-needed specificity with regard to theories of the “normal” body’. (Bérubé 2002: x) Andere literatuurwetenschappers, zoals Thomas Couser, Brenda Brueggemann en Georgina Kleege, publiceerden in de late jaren negentig ook monografieën over disability, maar Davis werd eruit gepikt toen de *Norton Anthology of Theory and Criticism* fragmenten uit *Enforcing Normalcy* naast het werk van Homi Bhabha, Judith Butler en vele andere gevestigde culturele namen zette.

De ‘classic trilogy of literary disability studies’ die ik elders heb genoemd (Bolt 2016: 754) bestaat uit de monografie van Davis die werd gevolgd door Rosemarie Garland-Thomson's *Extraordinary Bodies: Figuring Physical Disability in American Culture and Literature* in 1997 en door Mitchells en Snyders *Narrative Prosthesis: Disability and the Dependencies of Discourse* in 2000. Deze vaak geciteerde fundamentele monografieën bestudeerden en verklaarden de manieren waarop literaire verhalen disability neerzetten als een representatieve handhaving van het normatieve standpunt van het onderwerp. Hun invloed was zo groot dat ik zelfs nu, zo'n twintig jaar later, nog dagelijks citaten uit de klassieke trilogie tegenkom en gebruik.

Net als deze monografieën hebben geredigeerde collecties ook een belangrijke bijdrage geleverd aan de oprichting van literary disability studies. In 1996 werd het succes van *Enforcing Normalcy* snel opgevolgd door Davis' *Disability Studies Reader*. Dit boek, dat inmiddels al een vijfde uitgave heeft, probeert disability in een politieke, sociale en culturele context te plaatsen. In datzelfde jaar redigeerde Garland-Thomson *Freakery: Cultural Spectacles of the Extraordinary Body*, in 1997 redigeerden Mitchell en Snyder *The Body and Physical Differences: Discourses of Disability*, in 2001 redigeerden James Wilson en Cynthia Lewiecki-Wilson *Embodied Rhetorics: Disability in Language and Culture*, en in 2002 redigeerden Snyder, Brueggemann en Garland-Thomson *Disability Studies: Enabling the Humanities*. Samen met de vroege monografieën bieden deze en andere geredigeerde boeken de fundamentele voor het onderzoek naar literary disability studies.

De ontwikkeling

Toen de jaren negentig overgingen in de 21^e eeuw, brak de tweede fase waarin het vakgebied zich verder ontwikkelde aan. Enkelen van de auteurs die in de fundamentele geredigeerde werken waren opgenomen, gingen verder met het publiceren van hun eigen monografieën en de groep werd uitgebreid met andere wetenschappers die het belang van het veld erkennen.¹ Deze fase werd in de late jaren negentig ingeleid door Mitchells en Snyders *Corporealities: Discourses of Disability*. Dit was de eerste boekenreeks die een breed scala aan werken over representatieve betekenissen van disability onderschreef.² De reeks bood grote, boek-lange

¹ Petra Koppers, Robert McRuer, Stuart Murray, Felicity Nussbaum, Ato Quayson en David Serlin hoorden hier allemaal bij. Thomas Couser bleef ook belangrijke bijdragen leveren aan het veld, net als de auteurs van de klassieke trilogie.

² De titels in deze reeks zijn onder andere boeken van Helen Deutsch en Felicity Nussbaum, Henri-Jacques Stiker, Susan Crutchfield en Marcy Epstein, Linda Hamilton Krieger, Allen Thiher, Carrie Sandahl en Philip Auslander, Bradley Lewis, Michael Davidson, Tobin Siebers, Martha Stoddard Holmes, Carol Poore, Terry Rowden, Edward Wheatley, Margaret Price, David Gerber, Martha Rose, George McKay, Karen Bourrier,

projecten over cultural disability studies een podium en had daardoor invloed op de vormgeving en de ontwikkeling van het veld. Bovendien maakte deze reeks de weg vrij voor vergelijkbare projecten, zoals Stuart Murrays en Robert McRuers serie *Representations: Health, Disability, Culture and Society*, die als doel had interdisciplinair onderzoek naar culturele representaties van gezondheid en disability op grotere schaal toegankelijk te maken.

Deze fase ontwikkelde zich verder toen aan de behoefte aan een gespecialiseerd tijdschrift tegemoet werd gekomen in 2007 met de lancering van het *Journal of Literary and Cultural Disability Studies* (JLCDS). Dit tijdschrift werd gepubliceerd door de Liverpool University Press, was een deel van de Project MUSE-collectie en had zijn basis in Liverpool Hope University's Centre for Culture and Disability Studies. JLCDS bevorderde vooruitgang in het veld met een aantal algemene en speciale uitgaven. Aangezien het tijdschrift zijn tiende verjaardag vierde in 2016, is het aantal behandelde onderwerpen veel te groot om hier te vermelden, maar een bijzondere uitgave was *Cripistemologies*, dat door McRuer en Merri Lisa Johnson geredigeerd werd in 2014.³ Dit werk behelst twee uitgaven en voert methodes aan die niet-normatieve ervaringen waarderen. Het draagt dus bij aan recent werk in disability studies dat disability opnieuw definieert in termen van bevestiging, opbrengst, complexiteit en positiviteit.

De toespitsing

Midden in deze ontwikkeling begon de toegespitste fase van literary disability studies. In 2012 redigeerden Rodas, Donaldson en ik *The Madwoman and the Blindman: Jane Eyre, Discourse, Disability*. Ons uitgangspunt was dat toen Charlotte Brontë de rol van vrouwen in de Victoriaanse samenleving op de proef stelde met haar bekendste roman, ze een plek in de literaire canon had veiliggesteld. *Jane Eyre* werd bestudeerd vanuit vele perspectieven, maar niemand had het nog bekeken vanuit disability studies. Dit was echter ook de eerste keer dat er in een bundel over disability slechts één literair werk onder de loep genomen werd, zoals Davis in het voorwoord beweert. Hij noemt het dan ook 'a coming of age moment for the study of disability'. (Davis 2012: ix) De collectie kreeg veel kritische bijval vanwege de manieren waarop auteurs zoals Chris Gabbard, Essaka Joshua, Susannah Mintz, Martha Stoddard Holmes en Margaret Rose Torrell opnieuw naar Brontës roman keken met een focus op disability.

Na dit succes en geïnspireerd door Mitchells en Snyders *Corporealities*, begonnen Donaldson, Rodas en ik een nieuwe boekenreeks: *Literary Disability Studies*. Deze reeks, gepubliceerd door Palgrave Macmillan, was de eerste die zich concentreerde op de verkenning van literatuur en literaire onderwerpen vanuit een perspectief van disability studies. Hij werd omschreven als een 'platform for the kinds of new conversations that will expand the field in years to come.' (Stanback 2014: 114) Vanaf 2015 zijn er boeken gepubliceerd; het eerste was Patricia Friedrichs monografie *The Literary and Linguistic Construction of Obsessive Compulsive Disorder*, en andere waren Chris Foss', Jonathan Grays en Zach Whalens *Disability in Comic Books and Graphic Narratives* en Michael Bradshaws *Disabling Romanticism*. Er zullen nog veel boeken volgen.

Shelley Tremain, Jenell Johnson, en Anne McGuire.

³ Andere speciale gastredacteuren waren onder andere Jim Ferris, Michael Davidson, Lucy Burke, Georgina Kleege, Petra Kupperts, James Overboe, Sharon Snyder, David Mitchell, Clare Barker, Stuart Murray, Elizabeth Donaldson, Catherine Prendergast, Thomas Couser, Ria Cheyne, Siobhan Senier, Tom Coogan, Rebecca Mallett, Stella Bolaki, Chris Gair, Alice Hall, Tobin Siebers, Tammy Berberi, Christian Flaugh en Sören Fröhlich. Het moet worden benadrukt dat veel van de werken over cultural disability studies in de speciale en algemene kwesties een literaire focus had.

Conclusie

Door deze zeer korte geschiedenis van literary disability studies te schetsen, heb ik de huidige staat van het onderzoeksveld in zijn context geplaatst. De ontwikkelingen weerspiegelen echter niet de verschillende manieren waarop veel projecten, redacteurs en auteurs hebben gewerkt, of hoe zij vaak de voorlopige, conceptuele grenzen hebben overschreden. Bovendien is een aantal zeer invloedrijke auteurs en werken helemaal niet genoemd: de geschiedenis zou gemakkelijk een grote academische bundel kunnen vullen. Mijn doel hier was iets weer te geven van hoe het veld van literary disability studies is voortgekomen uit en zich ontwikkelde met cultural disability studies. Hoewel andere wetenschappers ongetwijfeld een andere geschiedenis zouden aanvoeren, moet ik concluderen dat de toekomst van het veld zeer hoopvol lijkt. De ingelichte kritische betrokkenheid met literaire vertegenwoordigingen van disability helpt om de sociale houding te veranderen, en deze verandering helpt om de kritisch betrokkenen op de hoogte te houden.

Literatuur

Bérubé, M., 'Foreword'. In: L.J. Davis (ed.), *Bending Over Backwards. Dismodernism and Other Difficult Positions*, London/New York 2002: vii-xii.

Bolt, D., 'Pretending To Be a Normal Human Being. Peep Show, Sitcom, and the Momentary Invocation of Disability'. In: *Disability and Society*, 31 (2016), 6: 745-757.

Davis, L.J., *Enforcing Normalcy. Disability, Deafness, and the Body*, London 1995.

Davis, L.J., 'Foreword'. In: D. Bolt, J.M. Rodas en E.J. Donaldson (eds.), *The Madwoman and the Blindman. Jane Eyre, Discourse, Disability*, Columbus 2012: ix-xii.

Stanback, E., 'Literary Disability Studies. The Series and the Field'. In: *Journal of Literary & Cultural Disability Studies*, 8 (2014), 1: 109–115.